

За наукові кадри

ОРГАН ПАРТКОМУ, РЕКТОРАТУ, ПРОФКОМУ, МІСЦЕВКОМУ ТА КОМІТЕТУ ЛКСМУ
ОДЕСЬКОГО ОРДЕНА ТРУДОВОГО ЧЕРВОНОГО ПРАПОРА ДЕРЖАВНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА.

Видається з 1933 р. № 37 (1490). 26 ЛИСТОПАДА 1982 РОКУ Виходить щотижня. Ціна 2 коп.

СПРЯМУВАТИ ВСІ ЗУСИЛЛЯ НА РЕАЛІЗАЦІЮ НАДЗВИЧАЙНО ВАЖЛИВОГО ЗАВДАННЯ, ВИСУНУТОГО XXVI З'ЇЗДОМ ПАРТІЇ, — ПОСИЛЕННЯ ІНТЕНСИФІКАЦІЇ СУСПІЛЬНОГО ВИРОБНИЦТВА І ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ НАРОДНОГО ГОСПОДАРСТВА.

ІНФОРМАЦІЙНЕ ПОВІДОМЛЕННЯ

про Пленум Центрального Комітету Комуністичної партії Радянського Союзу

22 листопада 1982 року відбувся черговий Пленум Центрального Комітету КПРС.

Пленум заслухав доповідь заступника Голови Ради Міністрів СРСР, Голови Держплану СРСР тов. М. К. Байбакова «Про державний план економічного і соціального розвитку СРСР на 1983 рік» і міністра фінансів СРСР тов. В. Ф. Гарбузова «Про державний бюджет СРСР на 1983 рік».

У дебатах по доповідях виступили: тт. В. В. Гришин — перший секретар Московського міського КПРС, Г. В. Романов — перший секретар Ленінградського обкому КПРС, Е. А. Шеварднадзе — перший секретар ЦК Компартії Грузії, О. П. Ляшко — Голова Ради Міністрів Української РСР, Г. С. Золотухін — міністр заготівель СРСР, Г. П. Богомяков — перший секретар Тюменського обкому КПРС, Н. В. Переверзєва — ланкова-комбайнер колгоспу «Путь Ленина», Ростовська область, В. П. Демиденко — перший секретар Кустанайського обкому Компартії Казахстану, Г. П. Лодманова — монтажниця Казанського заводу електронних обчислювальних машин, Л. Г. Клецьков — перший секретар Гродненського обкому Компартії Білорусії, Б. В. Бакін — міністр монтажних і спеціальних будівельних робіт СРСР.

З великою промовою на Пленумі виступив Генеральний секретар ЦК КПРС тов. Ю. В. Андропов. Промова публікується в пресі.

Пленум ЦК КПРС одностайно прийняв по

обговорених питаннях постанову, яка публікується в пресі.

Пленум ЦК КПРС розглянув організаційні питання.

Пленум ЦК перевів з кандидатів у члени Політбюро ЦК КПРС тов. Г. А. Алієва.

Пленум ЦК увільнив тов. А. П. Кириленка від обов'язків члена Політбюро ЦК і секретаря ЦК КПРС за станом здоров'я і в зв'язку з його особистим проханням. Генеральний секретар ЦК КПРС Ю. В. Андропов відзначив, що тов. А. П. Кириленко довгі роки активно працював, як у місцевих партійних органах, так і в Центральному Комітеті КПРС, і ми віддаємо належне його заслугам перед партією і країною.

Пленум ЦК обрав секретарем ЦК КПРС тов. М. І. Рижкова.

Пленум ЦК перевів з кандидатів у члени ЦК КПРС тт. В. С. Алхімова — голову правління Держбанку СРСР, В. С. Макаренка — першого секретаря Кримського обкому Компартії України, Н. В. Переверзєву — ланкову-комбайнера колгоспу «Путь Ленина», Ростовська область.

Пленум ЦК схвалив постанову Центрального Комітету КПРС, Президії Верховної Ради СРСР і Ради Міністрів СРСР «Про увічнення пам'яті Леоніда Ілліча Брежнєва». Постанова публікується в пресі.

На цьому Пленумі закінчив роботу.

Сьома сесія Верховної Ради СРСР десятого скликання Плани партії — плани народу

З твердою рішучістю виконати накреслення партії зібрались народні обранці у Великому Кремлівському палаці на сьому сесію Верховної Ради СРСР десятого скликання. Вона відкрилась 23 листопада о 10 годині ранку спільним засіданням Ради Союзу і Ради Національностей.

Бурхливими, тривалими оплесками депутати зустріли товаришів Ю. В. Андропова, Г. А. Алієва, М. С. Горбачова, В. В. Гришина, А. А. Громико, Д. А. Кунаєва, А. Я. Пельше, Г. В. Романова, М. О. Тихонова, Д. Ф. Устинова, К. У. Черненко, В. В. Щербинського, П. Н. Демічева, В. І. Долгих, Т. Я. Кисельова, В. В. Кузнецова, П. М. Пономарьова, Ш. Р. Рашидова, М. С. Соломенцева, Е. А. Шеварднадзе, М. В. Зимяніна, І. В. Капітонова, К. В. Русакова, М. І. Рижкова.

Сесію відкрив Голова Ради Національностей депутат В. П. Рубен. Він сказав:

Недавно наша партія, радянський народ, усе передове людство з почуттям гли-

бокої скорботи провели в останню путь Леоніда Ілліча Брежнєва — видатного керівника Комуністичної партії і Радянської держави, найвизначнішого діяча міжнародного комуністичного і робітничого руху, невтомого борця за мир і дружбу народів.

Значний період його життя зв'язаний з плідною діяльністю Верховної Ради СРСР, її Президії, з розробкою і прийняттям Конституції, дальшим підвищенням ролі і авторитету Рад народних депутатів, розвитком демократичних основ радянського суспільства.

Відаючи данину поваги пам'яті славного сина нашої багатонаціональної Батьківщини, радянські люди, народні обранці ще тісніше згуртовуються навколо рідної Комуністичної партії, її ленінського Центрального Комітету, Політбюро ЦК КПРС, заявляють про своє безмежне довір'я і одностайну підтримку внутрішньої та зовнішньої політики партії, сповнені готовності наполегливо працювати над втіленням у життя рішень

XXVI з'їзду КПРС, травневого і листопадових (1982 р.) Пленумів ЦК КПРС.

Присутні вшанували пам'яті Леоніда Ілліча Брежнєва хвилиною мовчання.

Депутати одностайно затвердили порядок денний сесії і порядок її роботи.

На обговорення винесено питання:

1. Про обрання членів Президії Верховної Ради СРСР.

2. Про Державний план економічного і соціального розвитку СРСР на 1983 рік і про хід виконання Державного плану економічного і соціального розвитку СРСР у 1982 році.

3. Про Державний бюджет СРСР на 1983 рік і про виконання державного бюджету СРСР за 1981 рік.

4. Про проект Закону СРСР про Державний фонд СРСР.

5. Про утворення постійних комісій по енергетиці Ради Союзу і Ради Національностей.

6. Про затвердження указів Президії Верховної Ради СРСР.

АКТИВНА ПОЗИЦІЯ СТУДЕНТА

Чи має право сьогодні студент задовольнятися посередніми запитами свого життя, не горіти, не прагнути до більшого, не займати активну позицію в трудовому і громадському житті свого колективу? Роль комсомольського ватажка в групі. Про це йшла розмова за «Круглим столом» редакції газети «ЗНК» між комсоргами IV курсу хімічного факультету. В ній взяли участь, зокрема, комсорг курсу Люда Шенкер (група фізіології активної речовини), заступник комсорга курсу Марина Колєбошина (неорганіки), член курсового бюро КСМ Марина Морміль (фізичної хімії), комсорги груп: Іра Лузик (полімерів), Ніна Стефанова (неорганіки), Надія Сафонова (захисту навколишнього середовища), Олена Ерьоміна (аналітики), Люда Коперсак (органіки).

— Хотілось би, друзі, поговорити нам про ці питання у широкому плані, виявити значення їх для кожного студента, для кожної групи чи великого колективу. Незабаром закінчується 1982 рік — рік XIX з'їзду ВЛКСМ, підготовки до 60-ї річниці утворення СРСР, рік, коли радянська молодь проявила себе надзвичайно активно в трудовому, науковому, технічному, ідеологічному, культурному житті країни. То ж і ми повинні відзначити все краще, що дало нам трудове життя, і ті недоліки, які ще заважають вести його постійно на високому рівні. Очевидно, першою скаже своє слово комсорг курсу.

Люда. Треба відразу сказати, що, як комсорги, ми всі молоді, бо обрані нещодавно — лише в цьому році. Я, крім того, — на перших двох курсах навчалася в іншому вузі — в Казанському хіміко-технологічному інституті. Та досвід комсомольської роботи у кожного з нас чималий, бо цей досвід і в школі, і в вузі нагромаджувався і нагороджується щодня... На мою думку, багато що в роботі комсорга залежить від обставин, в яких він працює. Зважаю, що комсомольська активність в Казанському інституті була дещо сильнішою і змістовнішою, ніж на нашому курсі в ОДУ. Впадає в очі певна розрізненість в окремих групах. Іноді здається, що майже щодня в твоїй роботі треба починати все спочатку. Мало активних студентів, в таких окремих групах, які з трудом виконують комсомольські доручення, частіше перекладають їх на інші плечі. А комсорг повинен відразу користуватись значним авторитетом, щоб за ним ішов колектив, щоб умів підняти його з самого початку своєї діяльності. Більша половина груп, комсорги яких тут присутні, хороші, живуть справжнім бойовим життям: це показали успіхи і будівельних загонів, і збір врожаю-82 на полях Одещини, і наші наукові стремління, бажання якнайбільше оволодіти майбутньою професією. Нам є чим звітувати напередодні 60-річчя утворення СРСР, наше життя іде вперед, сповнене особливого ентузіазму, значення, бо проходить у світлі сьогоднішніх історичних рішень партії, травневого комсомольського форуму, завдань, які ставить перед вузом саме життя.

Марина КОЛєБОШИНА. Люда правильно відзначила: комсоргу потрібен авторитет, щоб за ним пішла група. Особливо

така необхідність відчувається на нашому курсі саме зараз, бо групи попередні перемішалися, утворені фурації, тож колективи треба формувати заново. Комсоргам є над чим працювати. Самі студенти повинні ще знайомитися...

Марина МОРМІЛЬ. Ну, ми непогано вже знаємо одне одне. Четвертий рік навчаємось разом. Можемо навіть сказати, яка із новоутворених фурацій передова хоча б в загальному — це, на мою думку, група органіків, де комсорг Люда Коперсак. Вона, і справді, попрацювала інтенсивно, проявила свої чудові здібності як вождя, як прекрасний товариш, помічник і студентів і викладачів у навчальній та громадській роботі.

— Виходить, комсорг — це та людина, котра вміє підняти молодь... А чому ж переобрано попереднього комсорга на курсі?

Люда. До мене комсоргом курсу була Наташа Коврижнік. Важко сказати, чому слабкою виявилась її діяльність. Сама Наташа вміє горіти, працювати, — на повну силу, що довела багатьма індивідуальними справами, дорученнями, які одержувала від комітету комсомолу ОДУ, від нашого факультетського бюро КСМ.

Іра. Очевидно, Наташа не завжди покладалась на колектив, не довіряла йому, багато що намагалась виконувати самотійно, а це нерідко приводить до формалізму в роботі, скільки б одна людина не горіла.

— Що їй треба було робити?

Ніна. З самого початку необхідно створювати кістяк з активістів, чудових помічників і опиратись на них щоразу, разом діяти, а не самотньо, бо і користі від цього, як показує практика, не багато. Тут одні бойові гасла колективів не запалують.

Олена. І, все-таки, я впевнена: справжній комсорг повинен бути в комсомольській роботі взірцем, маяком для інших, повинен сам багато робити, тоді й інші за ним підуть.

Люда КОПЕРСАК. Тут повинна бути якась середина. Звичайно, треба самому вміти робити важливу справу. На перше місце поставимо таку вселюдську категорію як добро. Не треба чекати, що його інший зробить та принесе тобі на золотому блюдечку. Але не зовсім доцільно буде, як що ватажок підійде до студента і скаже: «Піди зроби добро!». А сам?..

— Так, комсорг повинен мати особливі якості і здібності вихователя, тонкого психолога. Знати міру і вміти переконувати, в житті молоді менше всього може бути середина. Тільки прагнути до більшого, злітати вище своїх можливостей на цілу голову! в усьому — в навчанні, в громадській, науковій роботі. Це, між іншим, вимога до кожного радянського студента. Тільки так можна і треба жити!

Люда. Ніхто з нас просто не має права не горіти, не турбуватись про інших, забувати про закони студентського братерства і дружби, які, коли їх привести в дію, здатні творити чудеса.

Марина МОРМІЛЬ. І це так! В колгоспі на Ізмаїльщині наш курс попрацював на славу, тому багато отримали почесних грамот, подяк, грошових премій.

[Закінчення на 3-ій стор.]

ВСЕБІЧНИЙ І ГАРМОНІЧНИЙ

Моральне виховання займає центральне місце в системі формування особистості. XXVI з'їзд КПРС поставив перед нашим суспільством завдання здійснення комплексного підходу до виховання, в якому моральне виховання виступає в поєднанні з трудовим та ідейно-політичним. Такий комплексний підхід обумовлений необхідністю всебічного і гармонійного розвитку особистості.

Телігентна людина. Але в світі зростаючих запитів до моральної свідомості і поведінки людини, в умовах розвинутого соціалізму, особливо помітні недоліки в моральному вихованні деякої частини нашої молоді. Інколи висока ерудиція і професіоналізм можуть поєднуватися зі споживачською психологією, егоїзмом, невірною оцінкою гідності особистості, неправильним розумінням колективізму і співвідношення свободи та відповідальності.

Для того, щоб із вузу виходили не тільки хороші спеціалісти в своїй галузі, але і високоморальні, виховані люди з активною життєвою позицією, розвиненими моральними цінностями, необхідне діалектичне поєднання навчання з вихованням, наукове управління процесом морального розвитку особистості студента.

Одним із факторів морального виховання студентства є учбовий процес, зокрема, викладання суспільних дисциплін. Багаті можливості для вихо-

плін. Так, з філософії на обласний тур було подано 36 робіт, з них 23 одержали відмінні оцінки.

Треба активізувати роботу з естетичної освіти студентів також і в позалекційний час, використовуючи для цього студентські лекторські групи, школу молодого лектора, факультет громадських професій, лекторії культури поведінки, екскурсії по місцях революційної, бойової і трудової слави, диспути, тематичні вечори, зустрічі з ветеранами революції, війни, труда, провідними вченими і спеціалістами з моральних проблем. При кафедрі філософії гуманітарних факультетів працює Філософський клуб. За 1982 р. було проведено 5 засідань клубу, з них 3 — із циклу «Актуальні проблеми формування нової людини».

Не можна забувати, що ми живемо в умовах гострої ідейної боротьби соціалізму з капіталізмом. Це одна із трудностей у моральному вихованні. Імперіалізм, ведучи ідеологічну боротьбу, намагається підірвати будь-якими засобами соціалізм з середини. При цьому головна ставка робиться на молодь. Хочуть притупити її класову самосвідомість, породити в середовищі

молоді скептицизм і схильня перед чужими соціалізму буржуазними нравами та мораллю. В цих умовах виховання комуністичної моралі стає центральним завданням.

Моральний рівень нашої молоді визначає радянський спосіб життя, його традиції і норми. Тому одне із найважливіших завдань, яке стоїть сьогодні перед викладачами кафедр суспільних дисциплін — пропаганда радянського способу життя. На XXVI з'їзді КПРС було сказано про підвищення ефективності нашої пропаганди, в основі якої повинні бути принципи оперативності і об'єктивності подання соціально-політичних знань. З'їзд підкреслив, «як важливо не обходити гострих кутів, як важливо не обійти позицію так званих важких питань» в пропагандистській діяльності. Ми повинні навчити студентів бачити недоліки, вміти викривати їх причини, боротися за їх подолання і бачити критерій комуністичної моралі в боротьбі за зміцнення нашого суспільства.

Л. ПЕРСИДСЬКА,
старший викладач
кафедри філософії
гуманітарних наук.

УЧБОВИЙ ПРОЦЕС.

МЕХМАТ. ДОСВІД РОБОТИ З ПЕРШОКУРСНИКАМИ

Мені хотілось би поділитися з деякими дослідними даними, які були апробовані на першому курсі механіко-математичного факультету на протяженні ряду років, і які, на наш погляд, виявились досить ефективними в справі навчання і виховання студентів факультету.

Перше неформальне знайомство проходить на співбесіді, де, в основному, виясняється, якою громадською діяльністю абітурієнт займався в школі, як справлявся з нею. Звичайно, ці дані можна взяти із характеристики, але живе слово і особливо поведінка абітурієнта при оцінці самого себе дають про нього додаткову важливу інформацію.

Угодженими діями деканату і технічного персоналу приймальної комісії досягається те, що кожний абітурієнт проходить співбесіду. Обов'язково на протяженні семестру — частково деканатом, частково комсомольською організацією факультету — проводяться бесіди-поради з тими студентами, у яких дані попередньої бесіди розійшлися з дійсністю. В основу діяльності деканату на першому курсі покладена така логічна система. Конкурс поступаючих на факультет невеликий, учинитися на факультеті складно — одна математика! Про це знають всі поступаючі на факультет, тобто вони знають, куди йдуть і на що йдуть, і рухає ними тільки любов до математики.

Тому з першого ж лекції, з першого ж дня навчання відбувається систематичне, планомірне (навіть — помімо бажання самих студентів) входження першокурсників в колектив факультету. Це і знайомство з обов'язками і правами студентів, з обов'язками і правами старости, комсорга, профорга групи і т. д., знайомство з традиціями факультету. Це і одночасно, по можливості, залучення першокурсників до громадської роботи. Весь комплекс таких заходів дозволяє авантажити їх такою масою інформації, в якій, звичайно, переважає слово «обов'язок», що для більшої частини першокурсників відмінне від шкільної вимоги, тому

їх уявлення про обов'язок вступають в протиріччя з вимогами і відношеннями вищої школи. Процес необхідний, хоча і дещо хворобливий, тому що він межує нерідко як з заходами адміністративного впливу, так і з заходами впливу громадських організацій факультету.

Ще раз підкреслюю, що ми спеціально йдемо на форсовану лямку щодо математики (однієї любові до неї недостатньо), бо для нас це питання і трудової дисципліни і виховання.

Ще одна умова роботи деканату з першим курсом — це обов'язкова участь кожного першокурсника в громадському житті університету, факультету. Така робота на факультеті ціниться дуже високо і враховується як при розподілі стипендії та гуртожитку, так і в багатьох інших випадках.

Залучення до громадської роботи починається з підготовки всіх студентів I курсу до Дня першокурсника. Тут виявляються різні характери, таланти, здібності, навички студентів, які тільки-но поступили вчитися, які бажають стати вченими. Якщо таку групу студентів не випустити із поля зору, то вона швидко знаходить свій смак в громадській діяльності.

І, нарешті, навчання. Як правило, той, хто поступив на факультет, вже засвоїв математику в школі і психологічно настроєний так, що того часу, якого йому вистачало в школі для підготовки математики, досить буде і зараз. З цим помилковим поглядом, як і прогалинами в шкільній програмі (а вони бувають досить великими), борється весь колектив викладачів і кураторів, котрі працюють на I курсі. Система додаткових занять, обов'язкових консультацій і відпрацювань, колоквіумів разом з цілеспрямованим настановленням першокурсника, як члена колективу факультету, приводять на протяженні семестру до бажаного результату в учбовому процесі.

В. КРУГЛОВ,
заступник декана
мехмату, доцент.

В ОДЕСЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ вже понад 100 років функціонує один із найстаріших в країні палеонтологічних музеїв, з 1978 року працює кафедра палеонтології і регіональної геології. Але що являє собою наука палеонтологія? Які завдання і проблеми її досліджень? Такі питання часто ставлять нам студенти і співробітники університету, численні гості. Очевидно, є необхідність хоча б коротко зупинитися на їх висвітленні.

Палеонтологія, за своєю суттю і методами досліджень, належить біологічній науці і вже понад 2 сторіччя в своєму розвитку нерозривно пов'язана з геологією. Саме палеонтологічний метод визначення відносного віку геологічних тіл визначив становлення і розвиток стратиграфії, завдяки якій геологія стала послідовною історичною наукою.

Діалектичний союз і постійна взаємодія з геологією дозволили палеонтології набути статус науки високого світового методологічного і пізнавального рангу, посісти провідне місце в розвитку еволюційної теорії, взаємопереплетення методів і завдань досліджень геології і палеонтології дозволяє тепер з наростаючою мірою вірогідності відтворювати і корелювати планетарні геологічні події, розкривати механізми процесів розвитку біосфери Землі.

Почесне місце в палеонтологічній науці по праву належить працям російських і радянських вчених. Зараз вітчизняні палеонтологи і біостратиграфи користуються високим міжнародним авторитетом, беруть активну участь в діяльності Міжнародної спілки геологічних наук, Міжнародної палеонтологічної асоціації, в роботах по

Міжнародній програмі геологічних кореляцій, вивченню Світового океану і т. д.

Особливе значення палеонтологічних досліджень в планомірному комплексному вивченні геологічної побудови нашої країни, в пізнанні історії нафтогазоносних басейнів, генетичних закономірностей формування і розміщення місцепороджень багатих важливих видів корисних копалин.

ПАЛЕОНТОЛОГІЯ. ЗАВДАННЯ І ПОШУК

Радянським палеонтологам і біостратиграфам належить багато зробити для успішного вирішення геологічною службою особливої важливості завдань, поставлених XXVI з'їздом КПРС, у втіленні в життя Продовольчої програми. Ці актуальні завдання вимагають значно поглибити проникнення в надра і всебічно розширити знання про земну кору, зникли структури, характеристики глибинних осадових басейнів, приховані рудні тіла та інші поклади різноманітних корисних копалин на великих глибинах. Геологічній службі необхідні результати сучасних теоретичних розробок, раціональне використання великого порівняльного матеріалу і досвіду досліджень за важливими вітчизняними і міжнародними програмами та проектами вивчення літосфери континентів і Світового океану.

Ряд конкретних завдань в найближчій перспективі на-

лежить вирішити і палеонтологам Одеського державного університету, які покликані гідно продовжити славні традиції Одеської (Новоросійської) школи геологів і палеонтологів. Великий інтерес викликають розпочаті дослідження планктону і нанопланктону пізнього мезозою і кайнозою осадового покриття континентів і Світового океану.

Палеонтологам Одеського університету необхідно завершити комплексні дослідження ориктоценів всесвітньо відомих стратотипових та опорних розрізів, стратонів палеоцену та антропогену Східного Паратетису, розташованих на території Північного Причорномор'я.

Нарешті, варто сказати і про нашу професійну турботу щодо пам'яток геолого-палеонтологічного літопису Одещини, якими являються місцезнаходження неогенових та антропогенних хребетних і безхребетних фаун в кастрових печерах Одеси, біля сіл Крижанівка, Морозівка, Єгорівка, Ново-Єлизаветівка та багатьох інших. Тут відбито сліди зниклих морів, саванн та інших надзвичайно своєрідних палеогеографічних обстановок. Знати їх важливо не тільки для реконструкції геологічного минулого, але і для прогнозу майбутніх біосферних процесів.

Попереду роботи дуже багато. Ось чому потрібні натхнення і самовідданість пошуку молоді. Їм, нинішнім нашим студентам і аспірантам, належить взяти на себе основний вантаж у вирішенні сьогоденних палеонтологічних проблем і завдань.

С. МОРОЗ,
професор, зав. кафедрою
палеонтології
і регіональної геології.

ШКОЛА ЛЕКТОРА-АТЕЇСТА

Відбулося перше заняття в обласній школі лектора-атеїста Одеського обкому комсомолу. Серед слухачів школи — комсомольські працівники і активісти, молоді лікарі, педагоги.

У ході першого заняття для слухачів було прочитано лекції: «Завдання атеїстичної пропаганди у світлі рішень XXVI з'їзду КПРС», «Релігія в сучасному світі», «Релігія як

соціальне явище», «Ідеологія на боротьба на сучасному етапі і релігія», «Молоді про релігію». З лекціями виступили лектор Одеського обкому партії О. О. Данилов; доктор історичних наук, завідувач кафедрою наукового атеїзму Одеського держуніверситету імені І. І. Мечникова професор П. К. Лобазов; кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії ОДУ І. Г.

Батюк; кандидат філософських наук, доцент кафедри історії КПРС і філософії Одеського педінституту О. С. Коцієвський; доцент кафедри історії КПРС і філософії педінституту М. К. Гулевич.

Заняття в школі лектора-атеїста проводяться щомісяця. Протягом семи занять відвідувачі школи прослухають цикл лекцій на атеїстичні теми, стануть учасниками семінарів, обмінюються досвідом роботи з питань атеїстичного виховання молоді.

Творче дослідження

Вийшовши нещодавно 19-тисячним тиражем у московському видавництві «Советский писатель», нова монографія професора В. В. Фащенко «Характеры и ситуации» розійшлася серед читачів блискавично. Як і інші праці вченого, вона присвячена злободенним питанням сучасної радянської літератури, яка відкривається автору в усіх її обшарах: твори рідної української літератури стають у нього об'єктом аналізу поряд із романами, повістями, оповіданнями, написаними прозаїками Росії, Естонії, Грузії, Литви...

Такий широкий фронт дослідження зумовлюється, до певної міри, тією обставиною, що Василь Васильович Фащенко — завідувач кафедрою радянської літератури і літератури народів СРСР. Як лектор-педагог, у різні роки він викладав студентам історію української літератури не лише радянського періоду: рівно десять літ тому автор цих рядків слухав глибокі й артистично виконані лекції професора В. В. Фащенко, у яких розглядалося письменство тієї доби, коли жили й творили І. Котляревський, Г. Квітка-Основ'яненко, С. Гребінка, Т. Шевченко. Будучи ґрунтовно ознайомленим з процесом розвитку усієї української літератури, В. В. Фащенко, проте, основним об'єктом своїх досліджень обрав саме радянську літературу.

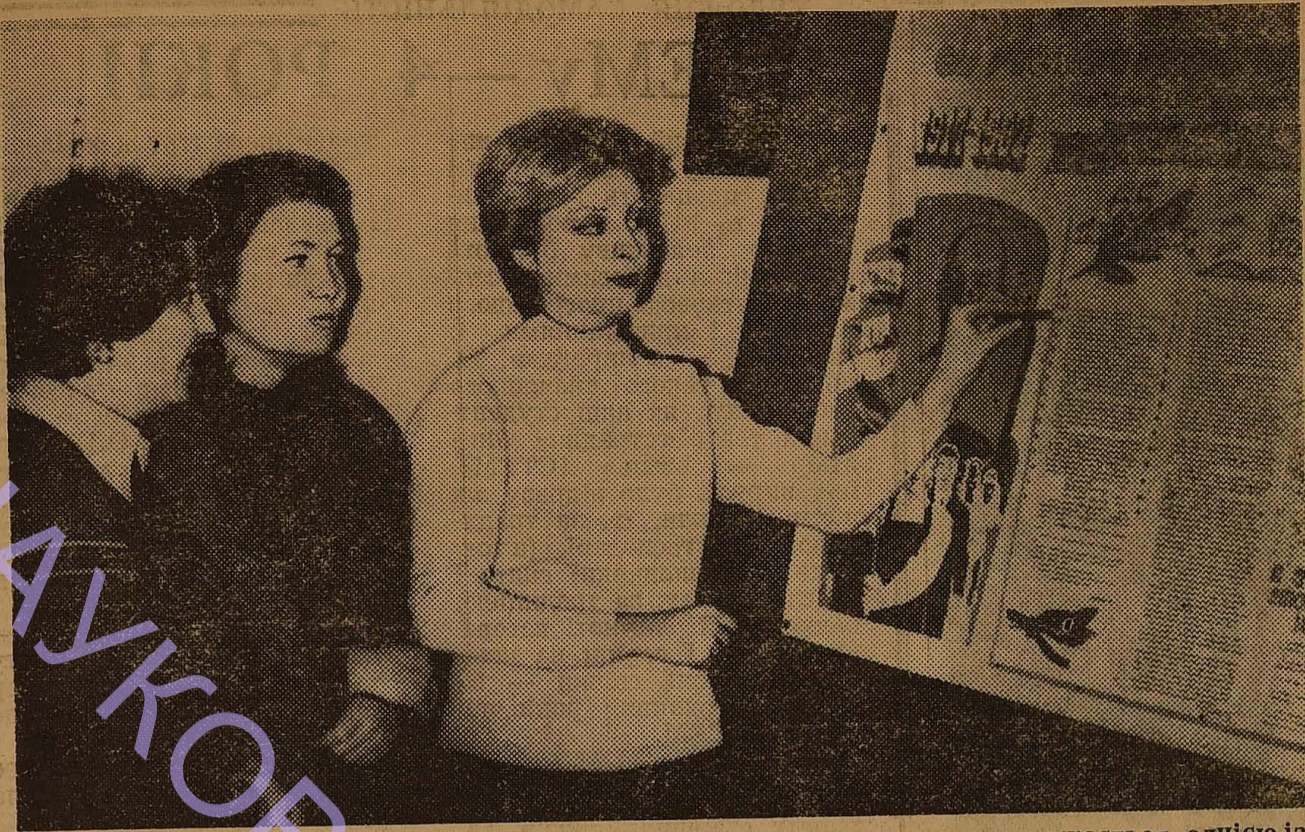
Ось уже десять років очолювана професором В. В. Фащенко кафедра працює над дослідженням проблеми характеру в літературі. Ясна річ, для її розробки потрібно було «стикуватися» з іншими науками — психологією, філософією, соціологією, навіть біологією. Читаючи монографію «Характеры и ситуации», яка є перекладом праці В. В. Фащенко, видають кілька років тому українською мовою, легко переконатися, наскільки органічний і необхідний цей зв'язок з іншими сферами наукової діяльності людини. Поняття «характер» належить одразу кільком наукам, а для літератури воно, це поняття, постає в інте-

рованому, цілісному вигляді. У монографії подаються точні визначення таких складних категорій, як «характер», «людина», «особистість», «індивід», «індивідуальність». У своїх дефініціях учений виходить з думки, що особистість — це «індивідуальна міра соціальності людини», і в цьому контексті категорично полемізує не тільки з фрейдистськими теоріями, а й усілякими іншими спробами «генетизувати» особистість, тобто фатальним чином поставити її сутність у залежність від суто біологічних, позасоціальних факторів.

Значна частина книги — це скрупульозний, кваліфікований розгляд важливих тенденцій сучасної радянської літератури, пов'язаних, зокрема з художнім відображенням у ній теми війни і миру, проблем, породжених поступом науково-технічної революції. Не вдаючись у детальний виклад основних положень автора, відзначу тут лише вміння літературознавця «розбирати» художній твір з максимальною докладністю. Втім, аналіз В. В. Фащенко завжди вивернується синтезом, вираженим загальним поглядом на літературні явища.

Може, найбільш незвичний (в доброму розумінні слова) у нашому літературознавстві розділ, що називається «З поезики характеротворення»: не завжди у критиків, що обмежуються, як правило, проблемно-тематичним аналізом, доходять руки до художньої «тканини» твору. Як творить характер? — ставить питання дослідник. А для цього розглядає такі засоби, як внутрішній монолог, портрет, діалог і все це, звичайно, з максимальною опорою на конкретну літературну практику. Око вченого підмічає не лише зразки психологічної майстерності, а й типові прорахунки в сфері характеротворення, так що його праця має ще й, як сказав, прикладне значення: вона корисна не лише для студентів-філологів, літературознавців, а й для самих практиків літератури, письменників.

В. ПАНЧЕНКО.

Стінна газета наукової бібліотеки ОДУ «Бібліотекар» по праву вважається однією з кращих в університеті — на протязі багатьох років вона посідає призові місця на оглядах конкурсів стіннівок.

НА ЗНІМКУ: члени редколегії бібліотечної працівники Олена СУДНИК та Лариса КУДИНОВА разом з редактором Вірою САМОДУРОВОЮ обговорюють останній номер «Бібліотекар».

робіт по виконанню Продовольчої програми СРСР.

У Радянському Союзі вже протягом ряду років ведуться дослідження в галузі вивчення запаху їжі, які координує наукова рада Академії наук СРСР з цієї проблеми.

В Одесі, у Фізико-хімічному інституті АН УРСР, відбулася перша Всесоюзна нарада «Хімія запаху їжі», в якій взяло участь близько ста дослідників, що представляють 15 міст і наукових центрів СРСР. Було заслухано понад 40 доповідей і повідомлень. У нараді взяли участь професори В. М. Беліков, Р. В. Головня, А. І. Грень.

Вибір Фізико-хімічного інституту АН УРСР для проведення наради — не випадковий. У інституті близько 5 років успішно розвиваються дослідження по вивченню ароматизаторів їжі та їх використанню.

Проведення наради сприятиме дальшому розвитку наукових досліджень у цій дуже цікавій галузі сучасного природознавства, швидкому впровадженню рекомендацій у практику народного господарства.

У СВІТІ ЗАПАХІВ

(Інтерв'ю з академіком АН УРСР О. В. БОГАТСЬКИМ)

Людина розрізняє поживні речовини за запахом і смаком. Чому і як ми відчуваємо запах їжі? На це запитання хочуть відповісти біологи і хіміки, медики й кулінари.

— В останнє десятиліття, — говорить директор Фізико-хімічного інституту АН УРСР, академік О. В. Богатський, — біоорганічна хімія немало зробила для вивчення речовин, які обумовлюють запахи, в тому числі запахи їжі. Завдяки розвитку сучасної техніки розділення хімічних речовин (так звані хроматографія, хромохроматомаспектрометрія та ін.) вдалося одержати достовірні дані про склад сумішей речовин, що аромат кави обумовлений присутністю в мізерних кількостях близько 1000 речовин, запах вареної яловичини — понад 380, груші — більш як 210, цибулі і часнику — більш як 100, коньяку — понад 350, а колір і аромат полуниці створюють 54 речовини, яких буквально мілігра-

ми на 1 кілограм. Усе це має не тільки пізнавальне значення, а й дуже важливо для практики. За складом речовин запаху (а аналіз цього складу може бути автоматизований) можна цілком точно судити про якість продуктів; знання речовин запаху дає змогу вести боротьбу зі спробами фальсифікації продуктів; харчові ароматичні добавки для кухні та консервного виробництва потрібні як у домашньому господарстві, так і в харчовій та консервній промисловості.

Інтерес до речовини, що обумовлює запах їжі, постійно зростає. І насамперед тому, що людина створює і використовує штучні продукти харчування. Наприклад, відома білкова зерниста ікра. Багато поживних продуктів можна зробити на базі білка сої, якщо внести туди відповідні речовини запаху і смаку, надати виробу потрібної форми. Зрозуміло, що це важливий бік наукових і науково-технічних

КРУГЛИЙ СТИЛ «ЗНК»

АКТИВНА ПОЗИЦІЯ СТУДЕНТА

(Закінчення.)

Початок на 1-й стор.)

Іра. Люда потроху згуртує на курсі активістів, бюро КСМ, котре, приступивши до навчання, провело цікаві підсумкові збори, регулярні політінформації, посилило відповідальність комсомольців в навчанні, в громадській роботі, тому атестація показала в основному хороші результати. Сильніше відчувається згуртованість колективу, цілеспрямованість і принципність в його діяльності. Якщо раніше місця в гуртожитку, наприклад, розподілялись тільки куратором і лише один раз, а потім уже не переглядались, то в цьому році саме бюро КСМ цю справу взяло в свої руки. Ці гуртожиток одержали не 30 запланованих осіб, а 45!

Марина КОЛЕБОШИНА. Бюро постійно контролює роботу ГПП, зокрема — лекторської групи. На курсі кожний студент зобов'язаний читати лекції в середній школі і на заводі. На сьогодні, після колгоспу, вже прочитано лише на консервному заводі 20 лекцій... А раз підвищується рівень роботи курсового бюро, то підвищується він і в групах. Студенти з захопленням сприймають і додаткові практичні заняття з профільних

предметів, змістовні бесіди про питання часу, дискусії з тих чи інших наукових та моральних проблем, зустрічі з цікавими людьми, беруть участь в спортивних та художніх гуртках. Робота йде в окремих групах надзвичайно змістовно, по-комсомольському, завзято, піднесено інтенсивно. З часом, відчуваєш, з багатьох студентів вийдуть чудові спеціалісти, вихователі підрастаючого покоління, будівники комуністичного суспільства.

— Якщо працюють комсорги на повну силу, то, звичайно, активнішою стає і позиція багатьох студентів, які вчора, можливо, вважали, що головне для них — наука, майбутня професія, а громадська робота просто зайва трата зусиль. Чи так це?

Надя. Весь смисл громадської, комсомольської роботи в тому якраз і полягає — і це кожний комсорг повинен добре пам'ятати! — щоб ні актив, ні комсорг не упускали жодного студента з поля свого зору. Щоб він мав якусь доручення, навіть найменше — скласти доповідь за новинами наукового журналу, організувати культпохід в театр, розповісти про якусь цікаву книжку, виступити на зборах з

певною пропозицією, допомогти комсоргу, профоргу, старості, УВК і т. д. Тільки така позиція стане активною, дієвою, корисною для всього колективу. Щоб студент розумів: не хтось для нього повинен все робити, щоб не користуватися тільки готовим, не ставав для суспільства ледарем. Інакше буде говорити, що от він, мовляв, повинен тільки вчитися, повинен прочитати за півроку всі 200 томів «Всесвітньої», освоїти «Критику чистого розуму» Канта, чи твори Гегеля, Платона, Шеллінга, серію «ЖЗЛ», частіше бувати в «горьківці», щось самостійно творити для майбутнього, а все інше не має для нього особливого значення, бо суєтне, тимчасове. А потім виявляється — і в нас на курсі є такі студенти, не хочеться тільки називати їх іменами, — що вони не здатні нічого добре ні пояснити, ні розповісти, ні написати, ні дослідити в лабораторії. Говорити про якість організаційні навички не доводиться взагалі. І він вважає, що з нього вийде крупний спеціаліст, який знімає зірки з неба!

Олена. Тому і важко бути комсоргом. Якщо він хоче не тільки в собі, а і в інших виховувати сильні характери, особистості. Бо якщо ти, студент прийшов в університет,

то, очевидно, знав, куди йти, знав, що повинен стати вчителем з твого улюбленого предмету, тож будь активним, розвивай в собі навички майбутнього вихователя — організатора! От і виходить, що справжній комсорг морально відповідає за виховання майбутніх вчителів...

Люда. Так і я думаю. Ми, комсорги, активісти, являємось помічниками викладачів, деканату, допомагаємо кожному юнаку і дівчині вчасно спалахнути, навчитись тренувати свою волю, бути готовим до злетів і труднощів, до помилок і поразок, вміти, коли треба, стискувати зуби і починати щось важливе в другий, третій, десятій раз заново, без чого неможлива і цілеспрямована наукова робота. Скажімо, серед викладачів нашого факультету ми не знаємо жодного, який працював би окремо від суспільства і мав значні успіхи. Це просто неможливо! От про це студенти поки що не часто думають, забуваючи, що громадська діяльність, активна позиція — необхідний бік становлення повноцінної гармонійної особистості молодого спеціаліста. І як радієш, коли бачиш самовідданих в загальній справі!

— Ви могли б назвати їх імена?

Люда. Звичайно. Наприклад: Галя Кіпера — із групи органіки, відмінниця навчання, політсектор, завзята, бойова комсомолка... Або Ріта Церковна — із групи аналітики, член бюро КСМ факультету, відповідальна за шефську роботу в середніх школах, комуніст, прекрасний товариш. З ними хочеться працювати і працювати. І таких у нас багато.

— А якщо таких, надзвичайно завзятих, гарячих, немає в групі. — Може ж таке бути! — Тоді як бути комсоргу?

Марина МОРМІЛЬ. Мабуть, для справжнього комсорга, організатора, такого колективу не може існувати. Інакше, він не на своєму місці. А якщо такі активісти ще не виявлені, то треба виявляти. І швидко. Він відразу повинен усвідомити, що обов'язок комсорга межує нерідко з подвигом, як професійною неминучістю, необхідністю. Інакше...

Люда. Інакше виникає дилема — справжня твоя робота чи халтура. І як страшно подумати, що ти можеш і в своє майбутнє принести цю ж дилему. Її просто не повинно бути для чесного комсомольця, для кожного радянського студента, для кожного юнака і дівчини, перед якими життя ставить і вирішує величезні трудові проблеми і сяє ідеалами комуністичного завтра!

Бесіду вів А. ЧЕРКАСЬКИЙ.

СТЕМУ — 4 РОКИ

Напис на будинку: «Контора з працевлаштування». Слова співробітника контори: «Будь ласка, встаньте на початок черги!». (Фотохроніка ТАРС).

Літературний КУПЮЧОК

НА КОНКУРС

СТОЛОВАЯ ЛОЖКА

І ВЧЕНИЙ, І БАЙКАР

Михайло Іванович Ільяш — доцент кафедри російської мови нашого університету. Педагог, автор праць із мовознавства, сьогодні він постає перед читачами «ЗНК» у ролі незвичайної людини. Справа в тім, що Михайло Іванович пише байки — колочі, дотепні, точні за своїм сатиричним «влучанням». Деякі з його творів вже друкувалися в ряді місцевих газет. А нещодавно Михайло Іванович подав до видавництва «Маяк» рукопис збірки своїх байок. Кілька творів з майбутньої книжки ми і пропонуємо вашій увазі.

М. ІЛЬЯШ

НЕСБЫВШЕЕСЯ

Гранита Глыба з давних днів
Лежала у развилки трех дорог.
Кто только знал и мог
Проезжих направлял по ней
На нужный путь:

«От глыбы той направо повернуть!»;
«Гранит увидишь — и левой держись!».
Мхом покрывалась, Глыба лишь вздыхала:
«Ах, как бессмысленно проходит жизнь!
А я скульптурой быть мечтала...».

ОБЫКНОВЕННОЕ ЯЙЦО

В курятнике галдеж и суматоха.
Виновица переполоха
Куд-куд-кудахчет, хлопают крылами:
«Ура! Победа налицо!»

Сюда, хохлатки! Убедитесь сами!
Смотрите: я! снесла! яйцо!!!
Ее спросили: «Золотое?» —
«Да нет... Простое...» —

«Так в чем же дело?
Отборного зерна и славы захотела?»
Иной, верша свои обычные дела,
Звонит о них во все колокола;

За выполнение будничного плана
Такой потребовать готов
Похвальных грамот, пышных слов
И премий из народного кармана.

ЗАСУХА

Большой свинцовой Тучи
тело
Над жаждущей Землей
висело.
Земля молила Тучу ту:
«Не доводи до засухи-беды!
Полгода капли не было
во рту.
Кормить природу мне
невозмогу!
Дождем пролейся! Дай
воды!!!»

В ответ — ни молний
трепетанья,
Ни грома злого
грохотанья...
Так и не вявя мольбам
Земли,
Она растаяла вдали.
Кряхтит годами.
диссертант,
А мы годами ждем:
Авось, его талант
Гипотез и идей дождем
Науки ниву оросит.
Куда там! И не моросит!

Средь утвари на кухне
вспыхнул спор:
Какой на вкус бывает
та еда,
Что их Хозяйка стряпает
всегда?
Мололи всякий вздор.

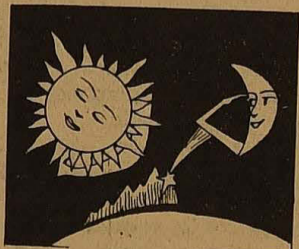
«Друзья!» сказал
Дурилаг. —
Мы правды не найдем,
коль будем так
Кричать и суетиться,
Я предлагаю обратиться

К Столовой Ложке.
Кому уж разбираться, как
не ей.
Во вкусе щей, борщей,
Салатов и окрошки?

Пусть разрешит сомненья
наши.
Спросили Ложку. Та едва
Найти сумела внятные
слова:
«Супы, чанахи, каши

Я из тарелок набираю
И в рот открытый
доставляю.
До вкуса их мне дела нет.
Пardon, спешу к столу.
Обед!».

Порой с трибуны лектор
выступает,
Согласно плану, темы
излагает;
Когда внимательно
послушаешь его —
Он та же Ложка, только
и всего.

Що робить сонце уночі,
Коли у лісу на плечі
Тоненька зіронька сидить?
Що робить сонце? — Сонце
спить.

Що робить місяць по ночах,
Коли земля йому в очах,
Земля, ромашка і вода? —
Тоді він сонце виглядає.
М. ВІНГРАНОВСЬКИЙ.

Малюнок В. НАУМЦЯ.

Якщо цілий колектив живе в одному ритмі, якщо всі разом працюють і відпочивають, то і дні народження у цього колективу бувають справжні: з дорогими гостями і святковою програмою, з жартами і привітаннями і, звичайно, — з пирогами! Тільки у такого численного іменника, як наш студентський театр естрадних мініатюр «Жовтень» (СТЕМ), цих пирогів було відразу аж вісім. І пекли їх, за традицією, самі господарі, (а точніше — господарки) свята. І внесли їх, теж за традицією, в урочистій темноті ветерани театру. І горіли на кожному чотири свічки — за числом бурхливих років, які прожив СТЕМ.

А погасили свічки першокурсники, коли приймали естафету старших друзів, захоплюючись їх талантами, і, при цьому, зовсім не збираючись ні в чому їм уступати. А вже наступити — означало б здати вже завойовані колективом позиції?

...А почалося все чотири роки тому з підготовки публіцистичного спектаклю «Урок історії». Зал Українського драматичного театру ім. Жовтневої революції, де він вперше був поставлений, зустрів оплесками повідомлення про те, що вік колективу, який тільки-но продемонстрував свою майстерність, ще зовсім дитячий — йому всього два місяці.

Про цей чудовий початок загадав заступник секретаря парткому ОДУ О. Г. Перехрест, який щиро привітав

колектив театру з ювілеєм. Наш театр народився напередодні Великого Жовтня і оправдав всі сподівання. За творчі успіхи його чудові ветерани та активісти Л. Богацька, А. Редер, К. Косоглазенко, В. Колодников, А. Тем'яков-Покровський нагороджуються сьогодні Почесними грамотами парткому та комітету комсомолу ОДУ і премією в розмірі місячної стипендії: за участь в тематичному виступі, присвяченому Казахській РСР, на якому їхні таланти прозвучали на повну силу.

Яке це вагоме слово — СТЕМ! Воно вміщає і виступи колективу в Днях першокурсника, і гастрольні поїздки по країні, і участь в фестивалі «Студентська весна», у святі Серпа і Молота тощо.

Секретар комсомольської організації ОДУ І. Коваль, підсумувавши всю значну роботу театру, сказав, що духовне життя університету сьогодні важко навіть уявити без діяльності СТЕМу. І це найкраще визнання заслуг колективу, яким незмінно керує В. В. Крапива.

А пізніше, як і завжди в цей день, відбулось чимало конкурсів, були жваві пісні і танці, пройшов навіть жартливий аукціон. Першокурсники веселилися від усього серця — адже це свято, молодих талантів! А ветерани непомітно зникли на ретицію мініатюри.

Робота колективу продовжується. Завтра — нові виступи.

О. ПОЛЬОВА.

КНИЖКОВА ПОЛИЦЯ

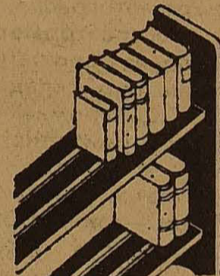
БІБЛІОТЕКА ІНФОРМУЄ

«Как самостоятельно изучать политическую книгу»: Методичный пособие — М.: Политиздат, 1982.

В книзі дано рекомендації про те, як орієнтуватися в суспільно-політичній літературі, розповідається про форми і методи індивідуальної роботи з книгою, культуру читання, організацію особистої бібліотеки та інші питання політичної самоосвіти. Книга розрахована на широке коло читачів.

Николаева Л. А. «Учись быть человеком»: старшокласснику про культуру работы в науковой та науково-популярной литературе — 2-е вид. доп. — М.: Просвещение, 1982.

Ця книга — розмова з молоддю про основи культури читання. Як організувати свою розумову працю, щоб вона приносила насолоду, допомагала оволодівати всім багатством людських знань? Як

готувати себе до вивчення марксистсько-ленінської теорії? Як читати Леніна? Книга допоможе молоді, особливо першокурсникам, відповісти на ці питання.

«Учись, читай, розмішляй, выступай». — М.: «Молодая гвардия», 1980.

В книзі в популярній формі розповідається про основні принципи правильного читання суспільно-політичної літератури, засвоєння її змісту, конспектування та складання рефератів. Із книги ви узнаете також про те, як готуватися до доповіді, лекції і як виступати з ними перед слухачами.

М. С. РАДИОНОВ

На 71 році пішов з життя ветеран університету завідувач лабораторії загального фізичного практикуму, член КПРС з 1938 року Микола Степанович Радіонов.

Його трудовою біографією почалась в 19 років з комсомольської роботи. Потім служба в лавах Радянської Армії, робота на кафедрі загальної фізики.

Багато років Микола Степанович Радіонов був партгрупоргом кафедри. Як чуйна і доброзичлива людина він користувався великою повагою і

любов'ю і співробітників, і студентів.

Ветеран Великої Вітчизняної війни, ветеран труда Микола Степанович був відзначений орденами Червоного Прапора, Червоної Зірки і багатьма медалями.

Світла пам'ять про скромну, працюючу, принципову людину — Миколу Степановича Радіонова назавжди збережеться в наших серцях.

Група товаришів.

Редактор В. НИКОЛАЄВ.

ПИШИТЬ НАМ:

270000, Одеса-центр, вул. П. Великого, 2, держуніверситет, редакція газети «За наукові кадри».

ЗАХОДЬТЕ:

Одеса, вул. Радянської Армії, 24.

ДЗВОНІТЬ:

внутрішній 841 (з міста телефони: міський 23-84-13, 206-841).